

De literaire hemel op vrijdag 10 januari 2014 'Heilig, heilig, heilig'

Door God bijeen vergaderd, één volk dat Hem behoort, als kinderen van één Vader; één doop, één Geest, één woord. Dominee Gremdaat zou, ware hij afgelopen vrijdag 10 januari 2014 in 'De literaire hemel' geweest, zijn overdenking ter afsluiting geopend hebben met de vraag: 'Kent u die uitdrukking'? [*lees hier*: dat lied]

Nevens de plaatsduiding *hemel*, als locatie voor de literaire bijeenkomst, zijn de beladen zoektocht door Emiel Hakkenes naar de sterk wisselende gezindheid bij zijn voorvaderen en de afrekening met zijn katholieke jeugd door Michel van der Plas, zoals gevoelig verwoord door Stijn Fens, passende ingrediënten voor een nadere overpeinzing van de woorden van dit gezang 303.

De redactiechef Hakkenes bij dagblad Trouw en Vaticaankenner Fens, verrichten opgravingen in die geloofswereld, waarbij ze non-fictiewerken als informatiedrager aanwenden om hun bevindingen met de lezerswereld te kunnen delen.

De taak aan respectievelijk Albert Haar en Annette Timmer om samen met ons als *gemeente*, via hun constructieve vragen de wereld van deze journalisten binnen te dringen.

Een duik in de fictieve wereld van en mét virtuoos prozaïst en dichter Wouter Godijn met zijn roman 'Hoe ik een beroemde nederlander werd' vormt het geplande slotakkoord.

Halbe de Jong geeft met zijn pianospel vleugels aan het ons zo vertrouwde lied 'Laat me' van Ramses Shaffy, dat geschreven werd door de op nieuwjaarsdag 2014 overleden Herman Pieter de Boer. Hoe gepast en eerbiedvol hier herdacht!

Het boek 'God van de gewone mensen' met als ondertitel *Hoe het geloof uit een familie verdween*. Een zoektocht door Emiel leert dat de voorvaderen langs vaderszijde staan voor drie generaties beroepssoldaten en een even groot aantal ambachtslieden.

Ze bleken afwisselend in geloof: katholiek, Nederlands hervormd en gereformeerd.

Vrouwen hadden hun voorkeur (voor een geloofsrichting), de mannen volgden.

[Dit is een volkomen andere benaderingswijze van vrouwen versus mannen dan de in deze *hemel* door Aleid Truijens besproken verhalenbundel van F.B. Hotz getiteld *Mannen spelen, vrouwen winnen*, een titel die het oeuvre van deze schrijver kernachtig typeert]

Op geraffineerde wijze implementeert de Trouw-journalist, Hendrick de Cock, die aan de basis van de Afscheiding van 1834 stond in zijn familieroman en is er een podium voor de aanvoerder van 'de kleine luyden', Abraham Kuyper.

Aandacht krijgt ook de vleesfabriek Udema in Gieten, die katalysator werd voor de komst van een Gereformeerde Kerk naar deze plaatsen dat weer leidde tot de bouw van een Gereformeerde basis- en kleuterschool.

Stijn Fens, freelance journalist en medewerker bij KRO Brandpunt en reisleader naar Rome, vertelt constant heimwee te hebben naar deze stad. Stijn mocht Michel van der Plas van heel dichtbij meemaken.

In het driepausenjaar stond Stijn met zijn zus, zijn vader Kees en oom Ben beter bekend als schrijver, dichter, vertaler en journalist onder pseudoniem van Michel van der Plas, vooraan bij de Sint-Pietersbasiliek en was getuige van de witte rook voor de 1^e Poolse paus.

Michel van der Plas, Godfried Bomans en Kees Fens vormde een select gezelschap van kerken- en wet schrijvers, dat regelmatig wisselend bij deze drie leden aan huis vergaderde.

Van der Plas keek op tegen Godfried Bomans, waarvan laatstgenoemde misbruik maakte. Stijn verklaart deze pose van Michel. Michel volgde het kleinseminarie. Hier is er bij hem ingestampt: 'jij bent niks'. Voorts werd hij van school gestuurd omdat hij een gedicht had gemaakt!

Stijn Fens, die het laatste interview afnam van Michel van der Plas, was geraakt toen Michel terugkijkend op zijn leven, stelde: 'ik ben een zondig mens geweest'.

Fens vindt dat de in 2013 overleden Michel van der Plas tekort is gedaan. Hij past in het rijtje van Guido Gezelle, Bert Schierbeek en Anton van Duinkerken.

De overlijdensadvertentie in *Trouw* opent met dichtregels uit zijn bundel *Engelbewaarder*: 'Draag me op handen uit dit tranendal waar ik mijn voeten stoot aan alle stenen en de verdane dingen moet bewenen'.

Met passie en bevlogenheid vertelde Stijn Fens over de man die hij zal blijven bewonderen.

Pianotonen brengen het door Michel van der Plas vertaalde 'Voor haar' van Frans Halsema voort.

In de pauze die volgt is er tijd voor een bijzonder gerstenat dat in de aardse *hemel* gedronken kan en mag worden: Venloosch Wit.

Lupko Ellen leest een deel van zijn zevendelig verhaal en streeknovelle 'Heilig vuur' voor.

De verhaallijn is me niet bekend en het volgende beklijft: -ná faillissement van de boerderij van pa, wordt deze getransformeerd tot een zorgboerderij, waarbij pa één van de bezoekende cliënten duidt als *mongool* en waarvoor zijn dochter Harmke hem terechtwijst-. Dit doet me denken aan de enig juiste vertolkende woorden 'bewoners met een beperking' of nog liever 'bewoners met mogelijkheden', zoals mij geleerd bij de zorginstelling alwaar ik werkte.

Aldus verkrijgt onze samenkomst in Amen nog een opmerkelijk educatief karakter.

Een vlinder is neergestreken op de hand van Albert Haar. Na de betekenisvolle en bij deze avond passende liederen 'Laat me' en 'Voor haar', dringt de verwijzing naar het door Boudewijn de Groot vertolkte 'Verdronken vlinder' zich op.

Boudewijn schreef dit lied met Lennart Nijgh in 1969, het jaar dat hij samen met Harry Muskee in commune leefde op Harry's blues boerderij in Grolloo.

Harry op zijn beurt nam de cd 'Hotel Grolloo' op in café De Amer en noemde het 'een heilige plek'.

De dichter Lennart Nijgh wilde eerst een vlinder zijn maar komt tot de slotsom dat je kunt leven zónder een vlinder te zijn. Een verdronken vlinder dus!

Laten we het aantal overgebrachte liederen van deze mystieke avond hiermee ook op hetzelfde heilige getal drie brengen, overeenkomstig het aantal schrijvers.

Van een vlinder naar een snoek.

'*Hoe ik een beroemde Nederlander werd*' van Wouter Godijn gaat over een verzonnen schrijver en vangt aan bij het jongetje Wilfried, dat ervan droomt een grote snoek te vangen en in zijn fantasie de rol van heldhaftige ridder speelt.

Wouter schreef in zijn jeugd voor kinderen en las dat voor in de klas. Zijn schrijverscarrière is hieruit voortgekomen. Deze prelude is opgenomen in een boek dat voor volwassenen is, zou je kunnen stellen.

Albert Haar poneert: succes is vergankelijk. Wouter parafraseert hierover door de kolossale rij boeken van Simon Vestdijk zoals hij die uit de bibliotheek van vroeger kent in gedachten te nemen en beaamt hoe weinig daarvan nú nog gelezen wordt. Vergankelijk dus!

Als *verslaggever* van deze literaire avond op 10 januari 2014 hecht ik eraan die alleszeggende woorden van het refrein van lied 166 uit de bundel van Johannes de Heer aan te halen: 'Niets is hier blijvend, niets is hier blijvend, alles hoe schoon ook zal eenmaal vergaan'.

Aangrijpend verhaalt Emiel Hakkenes in zijn roman dit lied, dat gezongen werd in de 1^e kerkdienst ná de begrafenis van zijn broer Wim.

Wouter vertelt dat hij erg gefascineerd is door contrasten resulterend in hoogdravend en lyrisch schrijven. Hij wilde zuinig zijn met woorden, zonder franjes eraan.

Wouter wordt gevraagd een stuk voor te lezen, waarbij deze zich tot de zaal richt en zegt: 'een zwaar stuk dat meneer [Albert Haar] voor mij heeft uitgezocht'.

Wat verstaat deze Wouter Godijn de kunst van het voorlezen! Vlaanderen heeft Tom Lanoye, Nederland heeft Wouter Godijn, zou ik willen zeggen.

De in de roman ten tonele gevoerde politicus Vaandels is geïnspireerd op Wilders.

Wouter wil hierover kwijt dat het probleem is dat hij zelf iets Wilders-'achtigs' kreeg en dat hij opgaat in de rol van 'het mannetje met het zwaard' en 'blij is dat hij het kogelvrij vest weer aan mag'.

Zo zijn we weer terug bij zijn droom over het vangen van een grote snoek.

Om de *literaire droomwereld* van hier in de Amer, desgewenst thuis een vervolg te geven, wijst Annette de bezoekers op het rond middernacht via de radio uit te zenden 1^e deel van het hoorspel 'Bonita Avenue'.

..... Dan dooft het licht. Amen [het zij zo]

Koos Timmermans.

